

Sygn. akt I Cgg 1/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 kwietnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Łucja Oleksy-Miszczuk

po rozpoznaniu w dniu 5 kwietnia 2018 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa W. K.

przeciwko (...) w B.

o naprawienie szkody

1) zasądza od pozwanej (...) w B. na rzecz powoda W. K. kwotę 272.323 (dwieście siedemdziesiąt dwa tysiące trzysta dwadzieścia trzy) złote z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 20 lutego 2018 roku;

2) nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Gliwicach kwotę 22.058,23 (dwadzieścia dwa tysiące pięćdziesiąt osiem 23/100) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

SSO Łucja Oleksy-Miszczuk

Sygnatura akt I Cgg 1/18

UZASADNIENIE

Powód w pozwie złożonym dnia 7 listopada 2011 roku wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej (...) SA w K. kwoty 2.932 zł., zobowiązanie pozwanej do przywrócenia do stanu poprzedniego budynku garażu i naprawy powstałych w nim uszkodzeń oraz naprawienia szkody związanej z utratą przez działkę gruntową jej walorów funkcjonalnych i użytkowych poprzez przywrócenie pierwotnego ukształtowania terenu bądź zastosowanie innych alternatywnych rozwiązań.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa, a w części odrzucenie pozwu, powołując się na wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach w sprawie I Cgg 6/09, a w zakresie żądania naprawienia szkody w gruncie na orzeczenie (...) w B. z dnia 27 stycznia 1983r. i przedawnienie roszczenia.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej z dnia 2 grudnia 2015r. (k. 430) nakazano pozwanej przywrócenie do stanu poprzedniego nieruchomości obejmującej działkę (...) poprzez zakup i transport ziemi mineralnej do niwelacji, uformowanie nasypów z ziemi mineralnej według przekroju do rzędnych 0,2 m niżej zgodnie z częścią graficzną projektu technicznego stanowiącego załącznik do wyroku, zakup i transport humusu, rozścielenie warstwy humusu o grubości 0,2 m na wierzchołkach i skarpach, obsianie trawą pokrytej humusem powierzchni (pkt 1 wyroku). W pkt

z wyroku umorzono postępowanie w zakresie szkody w garażu, w pkt 3 oddalono powództwo w pozostałej części, a w pkt 4 orzeczono o kosztach postępowania.

Na skutek wniesionej przez powoda apelacji Sąd Okręgowy w Gliwicach uchylił przytoczony wyżej wyrok w pkt 1, a także w pkt 3 w zakresie ponad oddalenie powództwa o zapłatę z tytułu kosztów wypompowania wody z budynku oraz w pkt 4 i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania sądowi I instancji (wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 17 maja 2016r. k. 481). W uzasadnieniu Sąd odwoławczy podkreślił, iż w toku postępowania nie ustalono jaki jest faktyczny koszt i stopień trudności w przeprowadzeniu restytucji naturalnej gruntu, czy koszt ten nie przekroczy w sposób rażąco wysokości szkody, a także czy proponowana naprawa doprowadzi do wyrównania ubytku wartości nieruchomości sprzed wyrządzenia szkody, a tym samym nie ustalił czy z przyczyn określonych w art. 95 ust 1 p.g.g. nie powstało dla powoda roszczenie o naprawienie szkody poprzez zapłatę odszkodowania czy to w całości czy w części – obok restytucji naturalnej.

Pismem z dnia 23 października 2017r. powód ostatecznie sprecyzował roszczenie domagając się zapłaty od pozwanej kwoty 272.323 złote z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pisma precyzującego powództwo pozwanej (k. 663).

W związku z wykreśleniem w toku procesu (...) SA w K. z KRS w jej miejsce po stronie pozwanej wstąpiła (...) w B. (postanowienie z dnia 3 listopada 2017r. k. 681). Jednocześnie Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej uznał się niewłaściwym rzeczowo i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gliwicach.

Sąd ustalił co następuje:

W chwili wniesienia pozwu nieruchomość powoda położona była na obszarze objętym wpływami eksploatacji prowadzonej przez (...) SA w K. – Oddział KWK (...). Obejmowała działkę o numerze (...) (numer został następnie zmieniony wskutek podziału działki), częściowo zabudowaną. Posadowiono na niej budynek mieszkalny, garaż, ogrodzenie, chodniki i podjazd.

Orzeczeniem Okręgowej Komisji do spraw Szkód Górniczych z dnia 27 stycznia 1983r. przyznano powodowi odszkodowanie za nie dające się usunąć uszkodzenie gruntu. Odszkodowanie wyliczono na podstawie operatu szacunkowego, z którego treści wynika, że dotyczyło ono szkody w uprawach (orzeczenie k. 15, operat k. 326).

Prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach w sprawie I Cgg 6/09 zasądzono od (...) SA na rzecz powoda 523.014,88 zł tytułem naprawienia szkody górniczej ujawnionej w budynku mieszkalnym powoda. Orzeczenie nie obejmowało szkód w gruncie, których naprawy powód domagał się w niniejszym postępowaniu.

Eksploatacja w rejonie nieruchomości powoda prowadzona była od 1963r., ostatnio w latach 2004-2008, 2009 – 2012. Okres ujawniania się wpływów eksploatacji rozciągał się do 2016r. Bezpośrednimi skutkami eksploatacji są uszkodzenia i deformacje działki w postaci obniżenia terenu, zapadlisk i zmiennych przechyleń terenu (opinia biegłego z zakresu górnictwa i geologii H. M. k. 70 i nast.).

Bezwzględne przywrócenie nieruchomości do stanu poprzedniego (tj. stanu sprzed eksploatacji) nie jest możliwe z uwagi na obniżenie działki oraz terenów przyległych wraz z infrastrukturą (drogi, budynki) od 0,5 do 0,7 m. Możliwe jednak jest naprawienie uszkodzeń poprzez niwelację części działki do rzędnych gwarantujących jej swobodne użytkowanie w nawiązaniu do istniejącego budynku i garażu. Naprawę taką można przeprowadzić poprzez zakup i transport ziemi mineralnej do niwelacji, uformowanie nasypów z ziemi mineralnej według przekroju do rzędnych 0,2 m, zakup i transport humusu, rozścielenie warstwy humusu o grubości 0,2 m na wierzchowinie i skarpach, obsianie trawą pokrytej humusem powierzchni (opinia biegłego z zakresu rekultywacji gruntów J. D. k. 218 i nast., ustne wyjaśnienia biegłego do opinii k. 306).

W toku procesu powód dokonał podziału działki nr (...) i zbył część nieruchomości obejmującą wyodrębnioną zabudowaną działkę (...) – żądanie objęte niniejszym postępowaniem dotyczy wyłącznie niezabudowanej działki nr (...) opisaną w księdze wieczystej (...), stanowiącej w dalszym ciągu własność powoda (odpis księgi wieczystej k.

319). W planie zagospodarowania przestrzennego działka przeznaczona jest pod zabudowę mieszkaniowo-usługową (zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz nieuciążliwą funkcję usługową - zaświadczenie Urzędu Miasta w R. k. 321).

Dla przystosowania działki pod zabudowę mieszkaniowo – usługową konieczne byłoby zagęszczenie gruntu nasypowego. Wszystkie czynności związane z wykonywaniem nasypów wymagałyby stosownych zezwoleń administracyjnych (uzgodnień i pozwoleń na budowę). Teoretycznie możliwe byłoby posadowienie budynków zarówno na gruncie nasypowym jak i rodzimym. Budynki wymagałyby zabezpieczenia przed wpływami eksploatacji górniczej (opinia biegłego ds. budownictwa J. K. k. 370). Koszty wykonania nasypów wynosiłyby 104.911,88 zł. Obok zawartych w tej kwocie prac, opisanych w opinii biegłego D., konieczne byłoby jeszcze zagęszczenie gruntu co kosztowałoby 47.071,55 zł oraz usunięcie istniejącego humusu przed zabudową gruntu mineralnego co kosztowałoby 16.575,20 zł. Koszt prac projektowych to 28.550 zł. Łączna wartość prac to zatem 197.108,63 zł netto. Decydując się na tego rodzaju rozwiązanie należy mieć na uwadze, że będzie ono miało wpływ na stosunki wodne na działce powoda i terenie przyległym, wymagało zatem będzie szeregu uzgodnień i decyzji wodno – prawnych, możliwym jest również, że organy administracyjne podejmujące tego rodzaju decyzje zażądają wykonania odprowadzenia wód opadowych ze skarpy nasypu, co pociągnie za sobą dalsze koszty projektowe i wykonawcze. Nadto istotną wadą takiego rozwiązania jest wyłączenie z powierzchni użytkowej działki terenu zajmowanego przez skarpe tj. 258,8 m² (opinia biegłego K. k. 522 i ustne wyjaśnienia do opinii k. 596). Możliwy jest inny sposób rekultywacji działki polegający na wykonaniu muru oporowego. Pozwoli to uniknąć wyłączenia z użytku części powierzchni działki, niemniej aktualne pozostają problemy związane ze zmianą stosunków wodnych na skutek niwelacji działki powoda i możliwość wygenerowania na tym tle dalszych kosztów. Wykonanie muru oporowego kosztowałoby dodatkowe 87.379,69 zł netto. Łączny koszt prac z wykonaniem muru oporowego wynosiłby zatem 284.488,32 zł netto plus ewentualne dalsze sygnalizowane przez biegłego koszty, które obecnie nie mogą zostać dokładnie oszacowane (opinia biegłego K. k. 522 i ustne wyjaśnienia do opinii k. 596).

W obecnym stanie działka nadaje się do wykorzystania na zieleni urządzoną, rekreację i wypoczynek oraz zabudowę małymi obiektami niezwiązanymi trwale z gruntem. Wartość rynkowa analogicznego gruntu przeznaczonego pod budownictwo wynosi 364.007,- zł. Wartość rynkowa gruntu w jego aktualnym stanie faktycznym tj. przeznaczonego pod zieleni i wypoczynek to 91.684 zł. Utrata wartości rynkowej gruntu powoda jaka nastąpiła na skutek ujawnionych na nieruchomości szkód górniczych to 272.323,- zł (opinia biegłego z zakresu szkód górniczych oraz rzeczoznawcy majątkowego R. S. k. 623, ustne wyjaśnienia do opinii złożone na rozprawie w dniu 5 kwietnia 2018r k. 715).

Opisany wyżej stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane wyżej dokumenty i opinie biegłych, uznając je za w pełni wiarygodne. Biegły ds. górnictwa i geologii wypowiedział się co do okresów oddziaływania wpływów eksploatacji powoda na nieruchomość powoda i czasu ich ujawniania się na powierzchni, pozwalając na ustalenie momentu ujawniania się tych szkód w niniejszej sprawie. Opinia biegłego z zakresu rekultywacji gruntów J. D. w powiązaniu z opinią biegłego ds. budownictwa J. K. pozwoliła na ustalenie możliwych wariantów przywrócenia gruntu do stanu poprzedniego i kosztów takich działań. Natomiast biegły rzeczoznawca majątkowy wyliczył kwotowo wysokość szkody jakiej powód doznał na skutek utraty wartości handlowej gruntu spowodowanej szkodami górnictwem. Wszystkie w/ w opinii Sąd uznał za wiarygodne. Wywody biegłych nie budzą żadnych wątpliwości z punktu widzenia rzetelności dokonanych ustaleń i założeń, a wnioski opinii są racjonalne i zgodne z zasadami logiki. Biegli ustosunkowali się do zgłaszanych przez strony zarzutów w opiniach uzupełniających bądź podczas składania ustnych wyjaśnień, a dalsze kwestionowanie wywodów biegłych Sąd uznał za nieuzasadnioną polemikę z ich wiedzą specjalistyczną.

Sąd zważył co następuje:

Pozew wniesiony został w roku 2011, żądania pozwu dotyczą zatem szkód spowodowanych zdarzeniami i ujawnionych jeszcze przed wejściem w życie obecnie obowiązującej ustawy prawo geologiczne i górnicze (przed 1 stycznia 2012r.). Podstawą prawną zgłoszonych roszczeń są w tej sytuacji przepisy ustawy prawo geologiczne i górnicze z 4 lutego 1994r.

Zgodnie z art. 91 ust. 1 i art. 92 p.g.g. właściciel nie może sprzeciwić się zagrożeniom spowodowanym ruchem zakładu górniczego, jeżeli ruch ten odbywa się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie. Może żądać naprawienia wyrządzonej tym ruchem szkody. Do naprawienia szkód stosuje się przepisy kodeksu cywilnego o ile ustawa nie stanowi inaczej.

Ustawa nie zawierała szczególnych regulacji dotyczących przedawnienia roszczeń, stosować zatem należało przepisy kodeksu cywilnego o przedawnieniu roszczeń deliktowych. Zgodnie z art. 442¹ k.c. roszczenia te przedawniały się z upływem trzech lat od kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia. Ciężar dowodu, że do przedawnienia doszło, zgodnie z art. 6 k.c. spoczywa na stronie pozwanej. Wywody pozwanej co do przedawnienia roszczenia udowodnione nie zostały. Co prawda eksploatacja w rejonie nieruchomości powoda prowadzona była od 1963r., ale ostatnio w latach 2004-2008 i 2009 – 2012, a okres ujawniania się wpływów eksploatacji rozciągał się do 2016r. Oznacza to że zdarzenia powodujące szkodę miały ostatnio miejsce w latach od 2004-2008 i 2009 do 2012, a szkody będące wynikiem tych zdarzeń (a więc szkody nowe, odrębne od tych, które miały źródło w poprzednich eksploatacjach) ujawniały się do 2016. Zważywszy na to, że pozew wniesiony był w roku 2011 zarzut przedawnienia należało uznać za nieuzasadniony.

Zasadą wyrażoną w art. 94 ust. 1 p.g.g. było, iż naprawienie szkody powinno nastąpić przez przywrócenie do stanu poprzedniego. Jeżeli nie jest możliwe przywrócenie stanu poprzedniego lub koszty tego przywrócenia rażąco przekraczałyby wielkość poniesionej szkody, naprawienie szkody następuje przez zapłatę odszkodowania (art. 95 ust. 1 p.g.g.).

Poza sporem jest, że bezwzględne przywrócenie stanu poprzedniego nie jest w niniejszej sprawie możliwe, a to ze względu na obniżenie się terenu działki i terenów przyległych wraz z infrastrukturą. Możliwe są dwa warianty restytucji naturalnej: pierwszy przez wykonanie nasypów na działce, drugi przez niwelację terenu połączoną z wykonaniem muru oporowego. Pierwszy z tych wariantów, aczkolwiek znacznie tańszy, nie doprowadzi do naprawienia szkody, albowiem wiąże się z wyłączeniem z użytkowania części gruntów o powierzchni około 260 m², a co za tym idzie pozostawia znaczny uszczerbek w majątku powoda. Drugi wariant restytucji naturalnej również nie stanowi dosłownego przywrócenia do stanu poprzedniego, a koszty jego wykonania przekraczają wysokość szkody określoną jako utrata wartości rynkowej nieruchomości. Nadto dokonanie naprawy w ten sposób wiąże się z dużymi trudnościami związanymi z koniecznością dostosowania infrastruktury do nowych warunków wodnych jakim po niwelacji gruntu podlegać będą nie tylko działka powoda ale także grunty przyległe, co może również pociągać za sobą dalsze, nieprzewidziane jeszcze obecnie koszty.

W tych warunkach Sąd uznał, że naprawa szkody poprzez przywrócenie do stanu poprzedniego nie jest ekonomicznie opłacalna i w oparciu o przepis art. 95 ust. 1 p.g.g. zasądził od pozwanej na rzecz powoda odszkodowanie stanowiące równowartość uszczerbku w majątku powoda wynikającego z utraty na skutek szkód górniczych wartości rynkowej gruntu tj. 272.323 zł.

O odsetkach orzeczono w oparciu o przepis art. 481 k.c. zgodnie z żądaniem powoda zgłoszonym w piśmie z dnia 23 października 2017r. (k. 663).

Nieuiszczonymi kosztami sądowymi zgodne z art. 98 k.p.c. i art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych obciążono pozwaną. Na pobrane koszty złożyła się opłata w kwocie 13.617 zł. oraz nieuiszczone wydatki w kwocie 8.441,23 zł. (karty : 99, 208,262,313, 389, 418, 594, 608, 657, 721 – łącznie wydatki w toku procesu wynosiły 11.960,73 zł, z czego do kwoty 3.519,50 zostały pokryte z zaliczek wpłaconych przez pozwaną).

SSO Łucja Oleksy-Miszczyk